

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної праці Андрухович Алли Анатоліївни на тему: «Лінгвокультурні параметри вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія»

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національної академії Служби безпеки України 29 грудня 2022 року, протокол № 15, уточнено 23 жовтня 2025 року, протокол № 10.

ВИТЯГ

з протоколу № 06 розширеного засідання кафедри романо-германських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України від 12 лютого 2026 року

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Презентація наукових результатів дисертації здобувачки Андрухович Алли Анатоліївни на тему «Лінгвокультурні параметри вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія».

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України Івасишина Тетяна Анатоліївна.

Дисертація виконувалась на кафедрі романо-германських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України.

ПРИСУТНІ:

Професор кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України Кузьменко В.І., д. філол. н., професор – *голова*; доцент кафедри романо-германських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України Кононова Д.В., к. філол. н., доцент – *секретар*.

Кафедра романо-германських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України: завідувач кафедри Філатова О.О., к. філол.н., доцент; професор кафедри Ніконова В. Г., д. філол. н., професор; доцент кафедри Жихарєва О.О., д. філол. н., професор; доцент кафедри Пастернак Т.А., к. філол.н., доцент; доцент кафедри Бабчук Ю.Й., к. філол. н., доцент.

Запрошені:

Співробітники кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України: завідувач кафедри Івасишина Т.А., к. філол. н., доцент; доцент кафедри Гладченко А. М., к. філол. н., доцент; доцент кафедри Хайдер Т.В., к. філол. н., доцент; доцент кафедри Дем'яненко Н.Б., к. філол. н., доцент; доцент кафедри Комарова О.С., к. філол. н., доцент; доцент кафедри Андерсон І.В., к. філол. н., доцент; ст. викладач кафедри Ніколаєску Е.В., д. філософії.

Співробітники кафедри східних мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України: завідувач кафедри Кіндрась І.В., к. пед. н., доцент; доцент кафедри Акульшина Н.Т., к. філол. н., доцент; доцент кафедри Сіленко Н.В., к. філол. н., доцент; ст. викладач кафедри Корнієнко І.В., к. філол. н., доцент; ст. викладач кафедри Осядла Т.В., д. філософії.

Серед присутніх 3 доктори філологічних наук, 14 кандидатів філологічних наук, 2 кандидати педагогічних наук, у тому числі за профілем поданої на розгляд дисертації: докторів наук – 3, кандидатів наук – 14.

СЛУХАЛИ:

Презентацію результатів дисертаційної праці старшого викладача кафедри романо-германських мов Андрухович Алли Анатоліївни на тему «Лінгвокультурні параметри вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі», подану на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія».

Дисертаційну роботу присвячено дослідженню лінгвокультурних параметрів вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі. *Актуальність* дисертаційного дослідження, виконаного у парадигмі лінгвокультурології, що поєднує лінгвістичні, соціокультурні, лінгвокогнітивні, дискурсивно-функціональні та комунікативні механізми, зумовлена загостренням геополітичної ситуації у світі, зокрема в умовах російсько-української війни, зростанням ролі комунікаційних технологій та інтенсивністю медійного впливу на суспільну свідомість. Концепт *SOLDAT (військовий)* є складним соціокультурним феноменом, конструктором німецькомовної картини світу та медіадискурсу, маркером змін під впливом війни РФ в Україні. Попри значну кількість досліджень військової лексики, військового дискурсу та концептології, проблема комплексного лінгвокультурного аналізу вербалізації концепту *SOLDAT* у німецькомовному медіадискурсі залишається недостатньо висвітленою в сучасному мовознавстві, особливо з позицій інтеграції когнітивного, дискурсивного та корпусного підходів.

Мета дисертаційного дослідження – виявлення лінгвокультурних параметрів вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному

медіадискурсі. Для реалізації поставленої мети передбачено виконання таких **завдань**:

1. Окреслити структурно-змістові параметри вербалізації лінгвокультурного концепту *SOLDAT (військовий)*: виявити універсальне vs. національне в лексикографічній репрезентації лексеми *Soldat*, цивілізаційне vs. соціально-специфічне в термінологічній номінації концепту *SOLDAT (військовий)*.

2. Описати лінгвоспецифічні риси словотвірного потенціалу вербалізаторів концепту *SOLDAT (військовий)*.

3. Дослідити аксіологічні та культурні параметри вербалізації лінгвокультурного концепту *SOLDAT (військовий)* через історико-культурні чинники формування архетипу *SOLDAT (військовий)*, синонімічний простір і метафоричні номінації.

4. Виконати польове структурування: виділення ядра, приядерної зони та периферії концепту й окреслити лексико-семантичне поле його вербалізаторів.

5. Схарактеризувати дискурсивні параметри реалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіапросторі, його контекстну реалізацію, культурні коди та символи колективної свідомості, етнокультурні стереотипи й соціальні ролі.

6. Визначити когнітивні параметри концепту *SOLDAT (військовий)* на основі фреймового моделювання.

Об'єкт дослідження – вербалізатори концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі.

Предметом дослідження є лінгвокультурні параметри вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційна праця є першим комплексним когнітивно-дискурсивним дослідженням вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у сучасному німецькомовному медіадискурсі у вимірі лінгвокультурології, виконаним на репрезентативному корпусному матеріалі (DWDS, ZDL, Leipzig Corpora Collection), німецькомовних ЗМК з урахуванням плірицентричної специфіки німецької мови (Німеччина, Австрія, Швейцарія). За результатами дослідження виявлено структурно-семантичну, аксіологічну й дискурсивну організацію концепту *SOLDAT (військовий)*, встановлено закономірності його динамічної актуалізації, стереотипізації та метафоризації в медійному просторі кінця XX – початку XXI ст.

Найбільш важливими науковими положеннями, сформульованими в дисертації та винесеними на захист, є такі:

у перше:

- структуровано параметри вербалізації лінгвокультурного концепту *SOLDAT (військовий)*: виявлено універсальне vs. національне в лексикографічній репрезентації лексеми *Soldat*, цивілізаційне vs. соціально-специфічне в термінологічній номінації концепту *SOLDAT (військовий)*;

- описано лінгвоспецифічні риси словотвірного потенціалу вербалізаторів концепту *SOLDAT (військовий)*;

- визначено аксіологічні та культурні параметри вербалізації лінгвокультурного концепту *SOLDAT (військовий)* через історико-культурні чинники формування архетипу *SOLDAT (військовий)*, синонімічний простір і метафоричні номінації;

- реконструйовано ядро, приядерну зону та периферію концепту й окреслено лексико-семантичне поле його вербалізаторів із залученням корпусних даних;

- обґрунтовано дискурсоутворювальну роль концепту *SOLDAT* (військовий), який виступає ядром формування медійних наративів про війну, безпеку, національну ідентичність і гуманістичні цінності, а також інструментом ідеологічної, емоційної та прагматичної модуляції соціальної реальності;

- розроблено кількісно верифіковану фреймову модель концепту *SOLDAT* (військовий), що інтегрує предметно-центричний, акціональний, посесивний, ідентифікаційний і компаративний фрейми, дає змогу змоделювати його когнітивну структуру;

удосконалено:

- підходи до розгляду військової лексики в медіадискурсі, зокрема шляхом поєднання концептуального, фреймового та дистрибутивно-статистичного аналізів, що забезпечує інтерпретацію не лише семантики, а й когнітивної та прагматичної значущості вербалізаторів;

- концепт-аналіз у частині кількісної інтерпретації імплікаціоналу, де частотність, відсотковий розподіл і корпусна валентність розглядаються як індикатори концептуальної промінантності та аксіологічної релевантності ознак;

дістали подальшого розвитку:

- дискурс-аналіз у частині дослідження медіастереотипів концепту *SOLDAT* (військовий), зокрема їх амбівалентної природи, історичної зумовленості та трансформації під впливом актуальних геополітичних подій;

- аналіз концептів у лінгвокогнітивному вимірі, де концепт постає не як статичний набір ознак, а як динамічна структура, що реалізується через фреймово-сценарні моделі, колокаційні патерни та метафоричні проєкції;

- методологія поєднання корпусних даних і якісної інтерпретації, що дає змогу узгодити статистичні показники з культурно-смісловим аналізом і забезпечує відтворюваність результатів.

Таким чином, наукова новизна дослідження полягає не лише у введенні до наукового обігу нових емпіричних даних, а й у концептуальному переосмисленні концепту *SOLDAT* (військовий) як ключової лінгвокультурної фігури сучасного німецькомовного медіадискурсу, що відображає напружену взаємодію між інституційною стабільністю, аксіологічною поляризацією та дискурсивною динамікою. Отримані результати поглиблюють теоретичні засади когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології та медіалінгвістики й можуть бути використані в подальших міждисциплінарних дослідженнях військового, воєнного, політичного та гуманітарного дискурсу.

Композиційно робота складається зі вступу, п'яти розділів, поділених на підрозділи, висновків, списку використаних джерел, словників і довідникових видань, джерел ілюстративного матеріалу та додатків.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило, що лінгвокультурний концепт *SOLDAT* (військовий) у німецькомовному медіадискурсі є складною, багатовимірною та динамічною ментально-мовною конструкцією, формування й актуалізація якої відбуваються на перетині культурних, соціальних, дискурсивних і когнітивних чинників. Комплексний

міждисциплінарний підхід, що поєднує положення лінгвокультурології, когнітивної лінгвістики, дискурсивного аналізу, корпусної лінгвістики та фреймового моделювання, забезпечив цілісний опис концепту як елемента колективної мовної свідомості та як об'єкта медійного конструювання. Методологічно дослідження спирається на поєднання якісних і кількісних процедур аналізу. Використання корпусів DWDS та Регіонального корпусу ZDL забезпечило емпіричну верифікацію результатів і дозволило узгодити лінгвокогнітивну інтерпретацію з об'єктивними частотними показниками. Поєднання абсолютних даних (Treffer, токени) і нормалізованих відносних частот (PPM, відсоткові співвідношення) гарантувало методологічну коректність зіставлень між різними регіональними та жанровими підкорпусами.

У межах теоретико-методологічного аналізу встановлено, що концепт у сучасній лінгвістиці розглядається як багатокомпонентна структура, що поєднує понятійний, образний, аксіологічний, емоційний і сценарно-фреймовий виміри. Його національно-культурна специфіка реалізується через систему вербалізаторів, які відображають історичний досвід, соціальні цінності та домінуючі моделі інтерпретації дійсності. Показано, що стереотипи як складник лінгвокультурного простору належать до сфери колективного несвідомого, мають автоматизований, емоційно-оцінний характер і відіграють ключову роль у медійному конструюванні образу соціальних груп, зокрема військовослужбовців.

1. Окреслено структурно-змістові параметри вербалізації лінгвокультурного концепту *SOLDAT (військовий)*: виявлено універсальне vs. національне в лексикографічній репрезентації лексеми *Soldat*, цивілізаційне vs. соціально-специфічне в термінологічній номінації концепту *SOLDAT (військовий)*. Проведений аналіз лексикографічних джерел (словників, енциклопедій та регіональних медіа) дозволив верифікувати та систематизувати дефініційні варіанти ключової лексеми *Soldat* у німецькомовному медіапросторі. Ядро концепту *SOLDAT (військовий)* охоплює такі основні дефініційні значення: особа, що належить до збройних сил: військовослужбовець збройних сил країни, захисник (*Verteidiger*), гарант зовнішньої безпеки; військове звання: найнижче (перше/друге) у сухопутних та військово-повітряних силах; синонімічний ряд: військовий (*Militär*), воїн (*Krieger*), боєць (*Kämpfer*), а також застарілі або регіональні форми (*Wehrmann*, *Rekrut*) тощо. Було зафіксовано невійськові значення, що свідчать про полісемію лексеми (комаха, шахова фігура, ботанічна номінація), які, однак, винесені за межі основного дослідження. Аналіз підтвердив, що дефініції лексеми *Soldat* відображають плюрицентричний характер німецької мови, де співіснують кодифіковані національні стандарти: Німеччина: *Soldat* – збірне поняття для найнижчих звань Бундесверу (*Grenadier*, *Jäger*, *Kanonier* тощо), а також особа на військовій службі, орієнтованій на забезпечення обороноздатності; Швейцарія: *Soldat* – друге від нижчого військового звання (*Zweitniedrigster Dienstgrad*) і найпоширеніше звання в армії; Австрія: *Soldat* – загальне позначення для осіб, що

перебувають у розпорядженні Бундесгеру. Історична/застаріла конотація: словники фіксують архаїчне значення *Söldner* (найманець), що підкреслює історичну еволюцію поняття від служби за плату до виконання законодавчого обов'язку громадянина чи служіння за контрактом. Етимологічний аналіз лексеми *Soldat* дозволяє зробити висновок, що її внутрішня форма, пов'язана з семантикою платні та підпорядкування, становить первинну когнітивну основу концепту «військовий» у німецькомовній лінгвокультурі. Від латинського *solidus* через італійське *soldato* та французьке *soudier* простежується економічна мотивація військової служби, яка закріпила образ найманого воїна як базовий. Подальша семантична еволюція – від нейтрального позначення члена армії до метафоричного значення «борця» у ширшому соціокультурному контексті – демонструє розширення концептуальних меж та його адаптацію до змінних культурних уявлень. Етимологічна складова виступає ключовим інструментом реконструкції витоків концепту та пояснення його трансформацій у когнітивній і культурній сферах, формуючи аксіологічно амбівалентний образ військового – від позитивно маркованого захисника й символу колективної безпеки до нейтрального інституційного агенса або негативно оцінюваного інструмента насильства, що свідчить про динамічну взаємодію лексичної семантики, соціокультурного контексту та медіатизованих дискурсивних практик.

Термінологічна вербалізація лінгвокультурного концепту *SOLDAT* (*військовий*) у німецькій мові постає як багаторівнева когнітивно-дискурсивна система, у межах якої базова лексема *Soldat* функціонує як гіперонім і системотвірний елемент військової терміносистеми, забезпечуючи концептуальну інтеграцію професійно-правових, ієрархічних та морально-аксіологічних ознак військової діяльності; регулярні словотвірні моделі типу $[N + Soldat]$ репрезентують принцип когнітивної спеціалізації та ієрархічного розгортання знання про військову сферу, тоді як дискурсивна варіативність уживання терміна – від юридично нейтрального у правових текстах до метафорично-оцінного у медіадискурсі – засвідчує його здатність виходити за межі вузькопрофесійної номінації й набувати загальнокультурного символічного статусу; у діахронічній перспективі термінологічна еволюція *Soldat* відбиває етичне та ідеологічне переосмислення ролі військовослужбовця в німецькомовному суспільстві, зокрема перехід від героїко-бойової парадигми до громадянсько-гуманітарної моделі *Staatsbürger in Uniform*, що підтверджує когнітивно-інтерпретаційну функцію терміна як індикатора трансформацій колективної свідомості, ціннісних орієнтирів і соціальних парадигм сучасної німецької лінгвокультури.

2. Описано лінгвоспецифічні риси словотвірного потенціалу вербалізаторів концепту *SOLDAT* (*військовий*). Словотвірний аналіз лексем-вербалізаторів концепту *SOLDAT* (*військовий*) у німецькомовному медіадискурсі засвідчує високу морфологічну продуктивність і когнітивно-дискурсивну властивість словотвірного гнізда з вершиною *Sold-/Soldat*, у

межах якого домінують детермінативна композиція та афіксальна деривація як основні механізми термінологічної й оцінно-ідеологічної спеціалізації; композити типу *Frontsoldat*, *Berufssoldat*, *Soldatenalltag*, *Propagandasoldat* забезпечують деталізацію функціональних, статусних, просторових і дискурсивних параметрів військової діяльності, тоді як деривати на кшталт *Soldatentum*, *soldatisch*, *soldatenhaft* репрезентують абстрактні, колективні та атрибутивно-оцінні виміри концепту, фіксуючи його соціально-нормативне та аксіологічне осмислення; збереження у словотвірній системі лексем, пов'язаних із семою платні (*Sold*) та найманства (*Söldner*), відображає діахронічну стратифікацію концепту і вказує на історичне підґрунтя сучасних інтерпретацій образу військового; водночас дискурсивно марковані новотвори й ідеологічно навантажені композити демонструють здатність словотвору реагувати на актуальні соціально-політичні запити, транслюючи колективні оцінки, ідентичності та фрейми інтерпретації, що дозволяє розглядати словотвірні структури не лише як формально-морфологічні утворення, а як повноцінні інструменти когнітивної репрезентації й медіадискурсивної концептуалізації військового досвіду.

3. Досліджено аксіологічні та культурні параметри вербалізації лінгвокультурного концепту *SOLDAT* (*військовий*) через історико-культурні чинники формування архетипу *SOLDAT* (*військовий*), синонімічний простір і метафоричні номінації. Лексема *Soldat* і її синонімічні та метафоричні замітники актуалізують семантику боротьби, дисципліни, ризику, підпорядкування та самопожертви, що переноситься на різні позавійськові сфери – політику, економіку, медицину й соціальні процеси, підсилюючи експресивність і аргументативний потенціал медіатекстів. Метафорична репрезентація концепту *SOLDAT* (*військовий*) у сучасному німецькомовному медіадискурсі значно виходить за межі прямої професійно-рольової номінації та функціонує як когнітивно-дискурсивний механізм осмислення соціальної реальності. У межах медіадискурсу простежуються кілька домінантних аксіологічних моделей метафоризації *Soldat*: героїчна, у якій військовий постає символом мужності, національного захисту та морального зразка; жертвна, що репрезентує військовослужбовця як витратний ресурс або жертву війни; а також критична, де *Soldat* концептуалізується як елемент агресивної або безособової воєнної машини. Синонімічні та метафоричні номінації концепту *SOLDAT* (*військовий*) є функційно взаємозамінними лише частково, оскільки кожна з них актуалізує різні семантичні компоненти концепту – героїзм, агресію, дисципліну, уразливість чи безсилля, формуючи багатовимірний образ військового у колективній свідомості.

4. Виконано польове структурування: виділення ядра, приядерної зони та периферії концепту й окреслено лексико-семантичне поле його вербалізаторів. Результати лінгвокогнітивного, лексико-семантичного та корпусного аналізу засвідчують, що ЛСП концепту *SOLDAT* (*військовий*) у німецькомовній картині світу є високоструктурованою, ієрархічно організованою та динамічною системою, яка охоплює 526 вербалізаторів і репрезентує військовослужбовця як складний соціально-професійний,

інституційний та аксіологічний феномен; концептуальне ядро (*Soldat – Militär – Armeeingehöriger – Kämpfer*) кристалізує базові ідентифікаційні ознаки служіння, належності до армії та участі у збройній боротьбі. Концептуальна мережа *SOLDAT (військовий)* формується через низку субконцептів (*Knecht, Krieger, Verteidiger, Funker* тощо), які несуть додаткове семантичне навантаження та ціннісну орієнтацію. На лексико-семантичному рівні *Soldat* профілюється з позитивною конотацією: захисник (*Verteidiger*), гарант зовнішньої безпеки, помічник цивільному населенню (у надзвичайних ситуаціях), особа, що вшановує пам'ять загиблих побратимів; із нейтрально-функціональними конотаціями: військовослужбовець підрозділів збройних сил; із негативними/потенційно негативними конотаціями: нападник (*Angreifer*) – як засіб агресивних держав. Порівняльний аналіз корпусів 2022 і 2024 років показав сталість колокаційного ядра, що складається з інтертекстуальних та ідеологічно нейтральних конструкцій. Незначні зміни (зокрема поява *Schweizer Soldat*) свідчать не про зміну концептуальної структури, а про дискурсивну адаптацію до актуальних політичних подій. Приядерна зона відображає функціонально-рольову та ієрархічну диференціацію військової діяльності, тоді як розгалужена периферія акумулює історичні, ідеологічні, метафоричні й емоційно-оцінні смисли, що фіксують діахронічну еволюцію образу військового від воїна фізичного протистояння до суб'єкта інформаційної, кібернетичної та гуманітарно орієнтованої війни; частотна стабільність і широка дискурсивна присутність лексеми *Soldat* у різних типах корпусів (енциклопедичних, політичних, історичних, медійних) підтверджують її високу когнітивну релевантність і статус концептуального ядра воєнно-політичного медіадискурсу, а варіативність семантичних і конотативних актуалізацій відображає трансформацію суспільних уявлень про військовослужбовця – від героїко-патріотичної моделі до рефлексивно-політичної та гуманітарної, що корелює зі змінами соціальної етики, колективної пам'яті та культурної ідентичності німецькомовного простору.

5. Схарактеризовано дискурсивні параметри реалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіапросторі, його контекстну реалізацію, культурні коди та символи колективної свідомості, етнокультурні стереотипи й соціальні ролі. Контекстний і колокаційний аналіз виявив сталі дискурсивні патерни актуалізації *SOLDAT (військовий)* у семантичних доменах інституційності, національної ідентичності, бойової діяльності, гуманістичної інтерпретації та культурної пам'яті. Частотні поєднання з національними прикметниками, інституційними назвами та акціональними предикатами фіксують геополітичну й ідеологічну чутливість концепту, особливо в умовах сучасних безпекових трансформацій. Концепт реалізується в кількох провідних семантичних доменах – національної ідентичності, бойової діяльності, інституційності, гуманістичної інтерпретації та просторової локалізації. Найчастотнішими є поєднання з національними прикметниками (*ukrainischer, russischer, israelischer*), що підтверджує геополітичну й ідеологічну актуалізацію концепту. Частотність сполучень із лексемами типу

Front, Kaserne, Brigade, Bundeswehr відображає інституційно-організаційну та просторову структуру воєнного поля. Аналіз сполучуваності показав, що лексема *Soldat* має високу валентність і здатність формувати стабільні синтагматичні зв'язки як із прикметниками (статусними, національними), так і з дієсловами (акціональними та пасивно-результативними). Виявлено кілька дискурсивних векторів актуалізації: мілітаризаційний; патріотичний; гуманістичний; інтертекстуальний (культурні альянси); медіаполітичний (індикатор стану сектору безпеки та оборони).

6. Визначено когнітивні параметри концепту *SOLDAT (військовий)* на основі фреймового моделювання. Лінгвокогнітивна реконструкція концепту *SOLDAT (військовий)* засвідчує його складну архітектуру та багатовимірну організацію, що інтегрує онтологічні, темпорально-локативні й аксіологічні параметри. Провідним є предметно-центричний фрейм «*SOLDAT є ТАКИЙ*», де найбільш репрезентативним виступає слот «матеріально-технічне забезпечення» (20,15%), що підкреслює технократизацію образу військового. Функціонально-професійна ідентифікація реалізується через ієрархізацію військової структури та впровадження фемінітивів, а аксіологічний вектор демонструє перевагу позитивних оцінок над негативними, доповнену емпатійним виміром травматичного досвіду. Динамічний аспект відображає військовослужбовця як суб'єкта дії, локалізованого у «гарячих точках» і гуманітарних кризах, а соціальна релевантність його діяльності легітимізується через допомогу цивільному населенню. Водночас концепт включає емоційний вимір вразливості та медіатизацію (*Influencer in Uniform*), що свідчить про його адаптацію до цифрової епохи. У результаті *SOLDAT (військовий)* постає як багатогранний соціальний конструкт, який поєднує технічну детермінацію з процесами гуманізації та демократизації, підтверджуючи його концептуальну складність і значущість у сучасному публічному просторі.

Концепт *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі постає як динамічна лінгвокультурна конструкція, у якій інституційно стабільне семантичне ядро поєднується з варіативною аксіологічною та емоційною периферією. Його медійна репрезентація відображає напруження між героїзацією та критикою, індивідуалізацією та об'єктивацією, історичною пам'яттю та сучасними соціальними запитами. Запропонована фреймова модель і корпусно верифікований аналіз підтверджують евристичну доцільність когнітивно-дискурсивного підходу для дослідження сучасних медійних образів військовослужбовця та відкривають перспективи для подальших порівняльних і міжкультурних досліджень.

ЗАПИТАННЯ ДО ЗДОБУВАЧКИ:

Ніколаєску Е.В., доктор філософії: Ви подаєте приклади термінологічної номінації концепту *SOLDAT (військовий)* і пропонуєте широку класифікацію в порівняльному контексті з українською лінгвокультурою. З огляду на різноплановість класифікації закономірним постає питання розмежування, наприклад *наш воїн, воїн світла, син Батьківщини*. Ви відносите до соціокультурних та публіцистичних номінацій, можливо все таки це метафоричні номінації?

Андрухович А.А.: Так, *номінації воїни світла і щит Європи* доцільно відносити до групи «медіа- та дискурсивні номінації» як метафорично марковані дискурсивні формули, що виконують аксіологічну й ідеологічну функцію. Вони можуть бути об'єднані в групу «медіа- та дискурсивних номінацій», оскільки функціонують як усталені формульні позначення, характерні для журналістського й політичного дискурсу та спрямовані на концептуалізацію образу військового через соціально значущі наративи. Тут метафори *воїни світла і щит Європи* можна розглядати як метафорично-символічні дискурсивні номінації, що реалізують аксіологічну рамку (позитивна оцінка, мораль, героїзація) і виконують функцію ідеологічного фреймінгу, актуалізуючи протиставлення «світло – темрява» або «захист – загроза». Їхня специфіка полягає в тому, що вони не є нейтральними військовими термінами, а виступають інтерпретаційними медійними конструкціями.

Кононова Д.В., кандидат філологічних наук, доцент: Чи укладали Ви словник співвідносних за концептуальними характеристиками німецько-українських чи навпаки лексичних одиниць, що вербалізують концепт *SOLDAT (військовий)*?

Андрухович А.А.: Дякую Вам за питання та пораду водночас. Результатом опрацювання практичного матеріалу, зокрема концептуальна характеристика німецько-українських та навпаки лексичних одиниць, що вербалізують концепт *SOLDAT (військовий)*, стали додатки, де відображені лексеми із компонентами *Sold, Soldat, Söldner*; етимологічний аналіз лексеми *Soldat*, синонімічний ряд лексем-репрезентантів, лексико-семантичне поле вербалізаторів концепту *SOLDAT (військовий)*. Укладання глосарію стане подальшою роботою у напрямку мого наукового пошуку.

Акульшина Н.Т., кандидат філологічних наук, доцент: Яким чином Ваша робота співзвучна з концептуальними питаннями Стратегії інформаційної безпеки України?

Андрухович А.А.: Стратегія інформаційної безпеки України, затверджена у 2021 році, визначає мовні питання як критичний елемент національної стійкості, спрямований на захист українського інформаційного простору від російської агресії. Основні аспекти включають протидію використанню мови як інструменту маніпуляцій, посилення ролі української

мови та протидію шкідливому іншомовному контенту. Стратегія фокусується на протидії інформаційним операціям, які використовують мову для розколу суспільства, зокрема запобігання поширенню російського інформаційного маніпулювання. Стратегія спрямована на комплексну протидію гібридним загрозам, де мовний чинник використовується як інструмент агресії, забезпечуючи інформаційний суверенітет України. Стратегія підкреслює потребу у збільшенні присутності України в іншомовному просторі з правдивою інформацією, що протидіє російським наративам. Препозиційні колокації з *ukrainischer / russischer Soldat* відображають чітке аксіологічне розмежування між негативним (*Separatist*) та позитивним образом (*Schild von Europa*) військовослужбовця у німецькомовному медіапросторі.

Бабчук Ю.Й., кандидат філологічних наук, доцент: У Вашій роботі є багато статистичних даних. Чи використовували Ви комп'ютерні програми для підрахунку?

Андрухович А.А.: Для обчислення статистичних показників у дисертаційному дослідженні використовувалися методи корпусної лінгвістики та кількісного аналізу текстових даних, реалізовані за допомогою інструментів корпусів DWDS (Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache), Leipzig Corpora Collection, пошуку на сайтах німецькомовних медіа. Частотні параметри, розподіл лексем, колокаційні зв'язки та контекстуальні патерни визначалися шляхом автоматизованого пошуку й статистичної обробки корпусних вибірок із застосуванням стандартних корпусних метрик (частотність, ключовість, співвживаність, позиційна дистрибуція). Для узагальнення результатів застосовано методи кількісної лінгвістики, елементи дескриптивної статистики (порівняння частот, відносні показники, ранжування) та їх подальшу інтерпретацію в межах когнітивно-дискурсивного аналізу.

Жихарєва О.О., доктор філологічних наук, професор: Цікавою є архітектоніка Вашої роботи. П'ять розділів не так часто трапляються у дисертаційних дослідженнях. Що спричинило таку змістову комбінацію?

Андрухович А.А.: Для досягнення мети дисертаційної праці, виконати системний аналіз лінгвокультурних параметрів вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі, необхідно було розглянути його з позицій лінгвокультурології, дискурсології та когнітивної лінгвістики, враховуючи актуальні суспільно-політичні трансформації, зумовлені збройними конфліктами початку XXI століття, зокрема російсько-української війни. Складний план роботи зумовлений насамперед складним поняттям *військовий*. Недаремно першими писемними пам'ятками усіх національних лінгвокультур є твори, в яких головний герой – *воїн/військовий*. Німецька лінгвокультура – не виняток, тому діахронічний і синхронічний аспекти спричинили полівимірність концепту *SOLDAT (військовий)*, що проявилось в наявності п'яти розділів роботи.

В ОБГОВОРЕННІ ДИСЕРТАЦІЇ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

Науковий керівник кандидат філологічних наук, доцент Івасишина Т. А.: Актуальність дисертаційної праці Андрухович А. А. зумовлена загостренням геополітичної ситуації у світі, воєнною агресією росії проти України, Європи та цивілізованого світу, зростанням ролі комунікаційних технологій, а також інтенсивністю медійного впливу на суспільну свідомість. Дисертаційне дослідження, виконане у парадигмі лінгвокультурології, комплексно поєднує мовознавчі, соціокультурні, лінгвокогнітивні, дискурсивно-функціональні та комунікативні механізми. Дисертантка переосмислює концепт *SOLDAT* як ключовий лінгвокультурний об'єкт сучасного німецькомовного медіадискурсу, що відображає напружену взаємодію між інституційною стабільністю, аксіологічною поляризацією та дискурсивною динамікою. Більше того, ця наукова розвідка актуальна не лише для німецькомовного медіапростору, а й для глобального комунікативного ареалу. Незважаючи на увагу науковців до поняття «військовий» та військової термінології зокрема, дослідниці вдалося ввести до наукового обігу нові емпіричні дані, простежити лінгвоспецифічні, дискурсивні та когнітивні параметри вербалізації концепту *SOLDAT* (*військовий*) у німецькомовному медіапросторі.

Не викликає сумніву наукова новизна дисертаційної роботи. Дослідження є першим першою комплексною когнітивно-дискурсивною науковою розвідкою вербалізації концепту *SOLDAT* (*військовий*) у сучасному німецькомовному медіадискурсі у вимірі лінгвокультурології, виконаною на репрезентативному корпусному матеріалі (DWDS, ZDL, Leipzig Corpora Collection), німецькомовних ЗМК з урахуванням плюрицентричної специфіки німецької мови (Німеччина, Австрія, Швейцарія). Потужна джерельна база засвідчує фундаментальність дослідження та скрупульозний підхід авторки до опрацювання вихідних даних. За результатами дослідження визначено лінгвокультурні параметри вербалізації, схарактеризовано структурно-семантичну, аксіологічну та дискурсивну організацію концепту *SOLDAT* (*військовий*), встановлено закономірності його динамічної актуалізації, стереотипізації та метафоризації в медійному просторі кінця ХХ – початку ХХІ ст. У роботі *уперше*: системно проаналізовано німецькомовний медіадискурс, у якому концепт *SOLDAT* (*військовий*) є когнітивно-дискурсивним маркером соціально важливих процесів, та описано його як динамічну мережеву модель, що поєднує інституційні, аксіологічні, емоційні й символічні виміри; обґрунтовано дискурсоутворювальну роль концепту *SOLDAT* (*військовий*), який виступає ядром формування медійних наративів про війну, безпеку, національну ідентичність і гуманістичні цінності, а також інструментом ідеологічної, емоційної та прагматичної модуляції соціальної реальності; розроблено кількісно верифіковану фреймову модель концепту

SOLDAT (військовий), що інтегрує предметно-центричний, акціональний, посесивний, ідентифікаційний і компаративний фрейми, дає змогу змодельовати його когнітивну структуру; *удосконалено*: підходи до розгляду військової лексики в медіадискурсі, зокрема шляхом поєднання концептуального, фреймового та дистрибутивно-статистичного аналізів, що забезпечує інтерпретацію не лише семантики, а й когнітивної та прагматичної значущості вербалізаторів; контент-аналіз у частині кількісної інтерпретації імплікаціоналу, де частотність, відсотковий розподіл і корпусна валентність розглядаються як індикатори концептуальної промінантності та аксіологічної релевантності ознак; *дістали подальшого розвитку*: дискурс-аналіз у частині дослідження медіастереотипів концепту *SOLDAT (військовий)*, зокрема їх амбівалентної природи, історичної зумовленості та трансформації під впливом актуальних геополітичних подій; аналіз концептів у лінгвокогнітивному вимірі, де концепт постає не як статичний набір ознак, а як динамічна структура, що реалізується через фреймово-сценарні моделі, колокаційні патерни та метафоричні проєкції; методологія поєднання корпусних даних і якісної інтерпретації, що дає змогу узгодити статистичні показники з культурно-смісловим аналізом і забезпечує відтворюваність результатів.

Дисертаційна праця спрямована на реалізацію положень Стратегії забезпечення державної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 16.02.2022 р. № 56/2022, Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021. Обрана тема відповідає п. 32 Основних напрямів наукових та науково-технічних досліджень у системі Служби безпеки України, затверджених наказом Центрального управління СБ України від 18.07.2025 р. № 271.

Практичне значення отриманих результатів визначається лінгвістично прикладною спрямованістю дисертації та полягає в тому, що вони можуть бути використані в межах навчальних дисциплін «Лінгвокраїнознавство», «Практичний курс з першої іноземної мови (німецька)», «Прикладні аспекти перекладу з першої іноземної мови (німецька)», у лексикографічній практиці для розроблення лінгвокультурологічних словників та довідників. Отримані результати дослідження також впроваджено в освітній процес і наукову діяльність Національної академії СБ України (акт впровадження від 06.02.2026).

Уважаю, що дисертаційна праця А. А. Андрухович «Лінгвокультурні параметри вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі» відповідає паспорту спеціальності 035 «Філологія». За змістом, науковою новизною, теоретичною і практичною цінністю, змістом публікацій дисертаційна робота відповідає «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

філософії», затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44. Тому вважаю за можливе просити Вчену раду НА СБ України про утворення разової спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації А. Андрухович.

Ніконова В.Г., доктор філологічних наук, професор: робота складна як за архітектонікою побудови, що проявляється у форматі п'яти розділів, так і у доборі й аналізі потужної практичної бази. Цікаві спостереження дисертантці вдалося простежити в динаміці історіографії формування концепту *SOLDAT (військовий)* у різних площинах: лексичній, дискурсивній і лінгвокогнітивній, що відображено в трьох практичних розділах. Вагомими є додатки до дисертаційної роботи, що увиразнюють проведений здобувачкою науковий аналіз. Актуальність роботи не викликає сумнівів, оскільки в мовознавстві подібних досліджень немає. З огляду на наукову новизну, практичну цінність і відповідність встановленим вимогам рекомендую дисертаційне дослідження Андрухович А.А. до захисту.

Кузьменко В.І., доктор філологічних наук, професор: Робота вирізняється чітко вираженим акцентом на лінгвокультурних, експлікованих у мові та культурі, параметрах вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)*. Усі п'ять розділів дисертації – теоретичний, методологічний та аналітичні – є добре структурованими, взаємопов'язаними та логічно виваженими. Особливий науковий інтерес становить параметризація вербалізаторів, аксіологія та онтологія концепту, що дозволило комплексно розкрити як семантичні, так і когнітивні характеристики досліджуваного концепту.

Актуальність роботи, виконаної у парадигмі лінгвокультурології, зумовлена дослідженням лінгвістичних, соціокультурних, лінгвокогнітивних, дискурсивно-функціональних та комунікативних механізмів, що розкриває параметри вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)*. Дисертаційна праця чітко структурована, матеріал викладено послідовно, логічно, з теоретичним та методологічним обґрунтуванням. Аспірантка ретельно дослідила номінативні параметри вербалізації, дискурсивні параметри реалізації та когнітивні параметри концепту *SOLDAT*, що свідчить про ґрунтовність праці й високий рівень наукової підготовки. Дисертаційна робота Андрухович А. А. виконана на належному науковому рівні та заслуговує на рекомендацію до захисту.

Отже, дозвольте оголосити проєкт висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Андрухович А. А. на тему: «Лінгвокультурні параметри вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі», підготовлений за результатами презентаційної доповіді та результатами обговорення дисертаційної роботи.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Андрухович Алли Анатоліївни на тему «Лінгвокультурні параметри вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Дисертаційну роботу присвячено дослідженню лінгвокультурних параметрів вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі. Актуальність дисертаційного дослідження, виконаного у парадигмі лінгвокультурології, що поєднує лінгвістичні, соціокультурні, лінгвокогнітивні, дискурсивно-функціональні та комунікативні механізми, зумовлена загостренням геополітичної ситуації у світі, зокрема в умовах російсько-української війни, зростанням ролі комунікаційних технологій та інтенсивністю медійного впливу на суспільну свідомість. Концепт *SOLDAT (військовий)* є складним соціокультурним феноменом, конструктором німецькомовної картини світу та медіадискурсу, маркером змін під впливом війни рф в Україні. Попри значну кількість досліджень військової лексики, військового дискурсу та концептології, проблема комплексного лінгвокультурного аналізу вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі залишається недостатньо висвітленою в сучасному мовознавстві, особливо з позицій інтеграції когнітивного, дискурсивного та корпусного підходів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна праця спрямована на реалізацію положень Стратегії забезпечення державної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 16.02.2022 р. № 56/2022, Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021. Обрана тема відповідає п. 32 Філологія в системі СБУ «Основних напрямів наукових та науково-технічних досліджень у системі Служби безпеки України», затверджених наказом Центрального управління СБ України від 18.07.2025 р. № 271.

Метою дисертаційного дослідження є виявлення лінгвокультурних параметрів вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі.

Для реалізації поставленої мети передбачено виконання таких завдань:

1. Окреслити структурно-змістові параметри вербалізації лінгвокультурного концепту *SOLDAT (військовий)*: виявити універсальне vs. національне в лексикографічній репрезентації лексеми *Soldat*, цивілізаційне vs. соціально-специфічне в термінологічній номінації концепту *SOLDAT (військовий)*.

2. Описати лінгвоспецифічні риси словотвірного потенціалу вербалізаторів концепту *SOLDAT (військовий)*.

3. Дослідити аксіологічні та культурні параметри вербалізації лінгвокультурного концепту *SOLDAT (військовий)* через історико-культурні чинники формування архетипу *SOLDAT (військовий)*, синонімічний простір і метафоричні номінації.

4. Виконати польове структурування: виділення ядра, приядерної зони та периферії концепту й окреслити лексико-семантичне поле його вербалізаторів.

5. Схарактеризувати дискурсивні параметри реалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіапросторі, його контекстну реалізацію, культурні коди та символи колективної свідомості, етнокультурні стереотипи й соціальні ролі.

6. Визначити когнітивні параметри концепту *SOLDAT (військовий)* на основі фреймового моделювання.

Об'єкт дослідження – вербалізатори концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі.

Предметом дослідження є розкриття лінгвокультурних параметрів вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у німецькомовному медіадискурсі.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним когнітивно-дискурсивним дослідженням вербалізації концепту *SOLDAT (військовий)* у сучасному німецькомовному медіадискурсі у вимірі лінгвокультурології, виконаним на репрезентативному корпусному матеріалі (DWDS, ZDL, Leipzig Corpora Collection), німецькомовних ЗМК з урахуванням плюрицентричної специфіки німецької мови (Німеччина, Австрія, Швейцарія). За результатами дослідження виявлено структурно-семантичну, аксіологічну й дискурсивну організацію концепту *SOLDAT (військовий)*, встановлено закономірності його динамічної актуалізації, стереотипізації та метафоризації в медійному просторі кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Найбільш важливими науковими положеннями, сформульованими в дисертації та винесеними на захист, є такі:

уперше:

- системно проаналізовано німецькомовний медіадискурс, у якому концепт *SOLDAT (військовий)* є когнітивно-дискурсивним маркером соціально важливих процесів, та описано його як динамічну мережеву модель, що поєднує інституційні, аксіологічні, емоційні й символічні виміри;

- обґрунтовано дискурсоутворювальну роль концепту *SOLDAT (військовий)*, який виступає ядром формування медійних наративів про війну, безпеку, національну ідентичність і гуманістичні цінності, а також

інструментом ідеологічної, емоційної та прагматичної модуляції соціальної реальності;

- розроблено кількісно верифіковану фреймову модель концепту *SOLDAT (військовий)*, що інтегрує предметно-центричний, акціональний, посесивний, ідентифікаційний і компаративний фрейми, дає змогу змодельовати його когнітивну структуру;

удосконалено:

- підходи до розгляду військової лексики в медіадискурсі, зокрема шляхом поєднання концептуального, фреймового та дистрибутивно-статистичного аналізів, що забезпечує інтерпретацію не лише семантики, а й когнітивної та прагматичної значущості вербалізаторів;

- концепт-аналіз у частині кількісної інтерпретації імплікаціоналу, де частотність, відсотковий розподіл і корпусна валентність розглядаються як індикатори концептуальної промінантності та аксіологічної релевантності ознак;

дістали подальшого розвитку:

- дискурс-аналіз у частині дослідження медіастереотипів концепту *SOLDAT (військовий)*, зокрема їх амбівалентної природи, історичної зумовленості та трансформації під впливом актуальних геополітичних подій;

- аналіз концептів у лінгвокогнітивному вимірі, де концепт постає не як статичний набір ознак, а як динамічна структура, що реалізується через фреймово-сценарні моделі, колокаційні патерни та метафоричні проєкції;

- методологія поєднання корпусних даних і якісної інтерпретації, що дає змогу узгодити статистичні показники з культурно-смісловим аналізом і забезпечує відтворюваність результатів.

Таким чином, наукова новизна дослідження полягає не лише у введенні до наукового обігу нових емпіричних даних, а й у концептуальному переосмисленні *SOLDAT (військовий)* як ключової лінгвокультурної фігури сучасного німецькомовного медіадискурсу, що відображає напружену взаємодію між інституційною стабільністю, аксіологічною поляризацією та дискурсивною динамікою. Отримані результати поглиблюють теоретичні засади когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології та медіалінгвістики й можуть бути використані в подальших міждисциплінарних дослідженнях військового, воєнного, політичного та гуманітарного дискурсу.

Практичне значення отриманих результатів визначається теоретико-лінгвістичною й прикладною спрямованістю дисертації та полягає в тому, що матеріал дослідження може бути використаний у межах навчальних дисциплін «Лінгвокраїнознавство», «Практичний курс з першої іноземної мови (німецька)», «Прикладні аспекти перекладу з першої іноземної мови (німецька)», у лексикографічній практиці для розроблення лінгвокультурологічних словників та довідників.

Отримані результати дисертаційної роботи впроваджено в освітній процес Національної академії СБ України під час викладання навчальних дисциплін: «Прикладні аспекти перекладу з першої іноземної мови (німецька)», «Основи усного двостороннього перекладу (німецька мова)» (акт впровадження від 06.02.2026 р.).

Особистий внесок дисертанта. Усі результати кваліфікаційної наукової праці отримані дисертанткою особисто. Публікації одноосібні.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати дисертаційної роботи апробовані на 9 наукових конференціях. Міжнародних: «Розвиток наукової думки постіндустріального суспільства: сучасний дискурс (м. Івано-Франківськ, 17 листопада 2023 р., Міжнародний центр наукових досліджень)»; «Наукові відкриття та фундаментальні наукові дослідження: світовий досвід (м. Вінниця, 24 листопада, 2023 р., Міжнародний центр наукових досліджень)»; «Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference (Cambridge, October 18, 2024. Cambridge-Vinnytsia)»; «ГРААЛЬ НАУКИ (Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2025)»; «Ricerche scientifiche e metodi della loro realizzazione: esperienza mondiale e realtà domestiche (Raccolta di articoli scientifici «ΛΟΓΟΣ» con gli atti della VII Conferenza scientifica e pratica internazionale, Bologna, 6 giugno, 2025. Bologna-Vinnytsia)»; «Current scientific goals, approaches and challenges: Collection of Scientific Papers «SCIENTIA» with Proceedings of the V International Scientific and Theoretical Conference. (December 12, 2025. Dresden, Federal Republic of Germany: International Center of Scientific Research)»; Всеукраїнській: «Сучасна філологія: теорія та практика» (Київ : Нац. акад. СБУ, 2024); Міжвузівських: «Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та викладання іноземних мов в секторі безпеки й оборони» (Київ : Нац. акад. СБУ, 2023); «Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та викладання іноземних мов у секторі безпеки й оборони» (Київ : Нац. акад. СБУ, 2024).

Публікації. За результатами проведених досліджень опубліковано 15 наукових праць, серед яких: 4 одноосібні статті у наукових фахових виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань категорії «Б»; 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації Економічного Співробітництва та Розвитку та /або Європейського Союзу; 9 праць апробаційного характеру (тези доповідей), навчальний посібник «Лінгвокультурна специфіка білінгвального перекладу номінацій військових концептів німецькомовного дискурсу».

Список опублікованих праць за темою дисертації:

Наукові праці у наукових виданнях, що включено до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань МОН України:

1. Андрухович А. А. Вербалізація концепту *SOLDAT* у німецькомовній картині світу. *Вісник науки та освіти* (Серія «Філологія») : журнал. 2024. № 9 (27). С. 61–71. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-9\(27\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-9(27)).

2. Андрухович А. А. Лексико-семантичне поле вербалізаторів концепту *SOLDAT* (військовий) у німецькомовному медіадискурсі: лінгвокультурологічний аспект. *Вісник науки та освіти* (Серія «Філологія») : журнал. 2025. № 5 (35). С. 162–176. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5\(35\)-162-176](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5(35)-162-176).

3. Андрухович А. А. Метафорична тональність номінативного поля *SOLDAT* (військовий): деталізація концептуальних ознак у медіадискурсі німецькомовної лінгвокультури. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Серія: Філологічні науки (мовознавство) : зб. наук. праць. Дрогобич, 2025. № 23. С. 12–18. DOI: <https://doi.org/10.24919/2663-6042.23.2025.2>.

4. Андрухович А. А. Реконструкція соціальних ролей та соціально-культурних цінностей у номінаціях концепту *SOLDAT* (військовий): стереотипи свідомості німецькомовної медіаспільноти. *Вісник науки та освіти* (Серія «Філологія») : журнал. 2025. № 11 (41). С. 288–304. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11\(41\)-288-304](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11(41)-288-304).

Статті у періодичних наукових виданнях інших держав (країн ОЕСР та/або ЄС):

5. Андрухович А. А. Лінгвокультурологічна реконструкція стереотипів на матеріалі вербалізаторів концепту *SOLDAT* (військовий) у німецькомовному медіадискурсі. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)* : журнал. 2025. № 7 (75).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Андрухович А. А. Мовна картина світу як концепт. *Розвиток наукової думки постіндустріального суспільства: сучасний дискурс* : матеріали IV Міжнар. наук. конф. (м. Івано-Франківськ, 17 листоп. 2023 р.) / Міжнар. центр наук. дослідж. Вінниця : ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2023. С. 166–167. DOI: <https://doi.org/10.36074/mcnd-17.11.2023>.

7. Андрухович А. А. Концептуальні поля понять картина світу, мовна картина світу у національних дискурсах та інтернет-дискурсі. *Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та викладання іноземних мов в секторі безпеки й оборони* : матер. I Міжвуз. наук.-практ. конф. (м. Київ, 2023 р.). Київ : Нац. акад. СБУ, 2023. Т. I. С. 7–10.

8. Андрухович А. А. Автохтонні варіанти номінації *Militär* німецькомовного медіапростору. *Наукові відкриття та фундаментальні*

наукові дослідження: світовий досвід : матеріали III Міжнар. наук. конф. (м. Вінниця, 24 листоп. 2023 р.) / Міжнар. центр наук. дослідж. Вінниця : ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2023. С. 354–355. DOI: <https://doi.org/10.36074/mcnd-24.11.2023>.

9. Андрухович А. А. Лінгвокомунікативні параметри медіадискурсу. *Сучасна філологія: теорія та практика* : матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 2024 р.). Київ : Нац. акад. СБУ, 2024. С. 135–136.

10. Андрухович А. А. Лінгвокультурні параметри відображення ментальної сутності німецькомовної картини світу через призму концепту *SOLDAT*. *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences* : Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference (Cambridge, Oct. 18, 2024). Cambridge-Vinnitsia : P.C. Publishing House & UKRLOGOS Group LLC, 2024. С. 269–272. DOI: [10.36074/logos-18.10.2024.066](https://doi.org/10.36074/logos-18.10.2024.066).

11. Андрухович А. А. Лінгвістичні засади дослідження концептів картина світу та мовна картина світу у медіадискурсі. *Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та викладання іноземних мов у секторі безпеки й оборони* : матеріали II Міжвуз. наук.-практ. конф. (м. Київ, 2024 р.). Київ : Нац. акад. СБУ, 2024. С. 14–18.

12. Андрухович А. А. Словотвір як модель дослідження лексико-семантичного поля номінації «*SOLDAT*» (військовий). *ГРААЛЬ НАУКИ* : міжнар. наук. журнал. Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа» ; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2025. № 53. С. 706–708. DOI: [10.36074/grail-of-science.20.06.2025.087](https://doi.org/10.36074/grail-of-science.20.06.2025.087).

13. Андрухович А. А. Дискурсивне конструювання номінації *SOLDAT* (військовий) у німецькомовному медіадискурсі. *Ricerche scientifiche e metodi della loro realizzazione: esperienza mondiale e realtà domestiche* : Raccolta di articoli scientifici «ΛΟΓΟΣ» con gli atti della VII Conferenza scientifica e pratica internazionale (Bologna, June 6, 2025). Bologna-Vinnitsia : Associazione Italiana di Storia Urbana & UKRLOGOS Group LLC, 2025. С. 425–427. DOI: [10.36074/logos-06.06.2025.083](https://doi.org/10.36074/logos-06.06.2025.083).

14. Андрухович А. А. Дискурсивна реалізація моделювання концепту *SOLDAT* (військовий) у німецькомовному медіадискурсі: фреймовий аналіз. *Current scientific goals, approaches and challenges* : Collection of Scientific Papers «SCIENTIA» with Proceedings of the V International Scientific and Theoretical Conference (Dresden, Dec. 12, 2025). Dresden : International Center of Scientific Research, 2025. С. 312–313. DOI: [10.36074/scientia-12.12.2025](https://doi.org/10.36074/scientia-12.12.2025).

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

15. Андрухович А. А. Лінгвокультурна специфіка білінгвального перекладу номінацій військових концептів німецькомовного дискурсу : навч. посібник. Київ : Нац. акад. СБУ, 2024. 138 с.

Характеристика особистості здобувачки. Андрухович А.А. під час виконання дисертаційної роботи виявила: виняткову працьовитість, наполегливість, креативну ініціативу, ерудованість та обізнаність у предметі дослідження, творчі здібності й уміння виокремлювати основне, зосереджуватися на конкретних питаннях, самостійно та логічно вирішувати теоретичні та практичні завдання; володіє навичками критичного аналізу джерельної бази, вправного опрацювання теоретичних матеріалів та використання методологічного інструментарію для аналізу першоджерел. Здобувачка виявляє захопленість педагогічною та науковою роботою, прагнення дійти суті, зацікавленість новими лінгвістичними трендами.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури. Обсяг та оформлення дисертації відповідає вимогам МОН України. Зміст основних отриманих результатів чітко та повно сформульовано у висновках.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Андрухович Алли Анатоліївни на тему: «Лінгвокультурні параметри вербалізації концепту *SOLDAT* (військовий) у німецькомовному медіадискурсі», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія».

2. За результатами презентації здобувачки наукових результатів та її обговорення на розширеному засіданні кафедри романо-германських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України, з'ясовано, що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Андрухович А. А. відповідає спеціальності 035 «Філологія», вимогам 6-9 Порядку з присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її оформлення – Вимогам до оформлення дисертації, затверджених МОН України від 12.01.2017 № 40.

3. Запропонувати Вченій раді Національної академії СБ України утворити разову спеціалізовану вчену раду з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації Андрухович А. А. у складі:

Голова ради:

Кузьменко Володимир Іванович – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України, (м. Київ).

Рецензенти:

Ніконова Віра Григорівна – доктор філологічних наук, професор,

професор кафедри романо-германських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України, (м. Київ);

Акульшина Наталія Тарасівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри східних мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України (м. Київ).

Опоненти:

Левченко Тетяна Миколаївна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української лінгвістики та методики навчання Університету Григорія Сковороди у Переяславі (м. Переяслав-Хмельницький);

Овсієнко Людмила Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (м. Київ).

Компетентність членів разової ради відповідає вимогам п. 14-16 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМ України від 12 січня 2022 р. № 44.

Результати голосування присутніх на розширеному засіданні кафедри романо-германських мов, кафедри східноєвропейських мов, кафедри східних мов ННГІ: «за» – 19, «проти» – немає, «утримався» – немає, у тому числі «за» – 3 доктори та 16 кандидатів наук, з яких 14 за профілем поданої на розгляд дисертації.

Голова засідання

професор кафедри східноєвропейських мов ННГІ
Національної академії СБ України

доктор філологічних наук, професор

«12» лютого 2026 р.

 Володимир КУЗЬМЕНКО

Учений секретар засідання:

доцент кафедри романо-германських мов ННГІ
Національної академії СБ України

кандидат філологічних наук, доцент

«12» лютого 2026 р.

 Дарія КОНОНОВА